
Płock - miasto wielkiej budowy i wielkich przemian.

Notatki Płockie 6/19, 37-39

1961

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

wzbudzić w umysłach młodych ludzi przede wszystkim miłość do ojczystego kraju, który tyle przecierpiał, by oni mogli spokojnie żyć.

Podstawowe dzieło do dziejów miasta „Płock — monografia historyczna” bp. Nowowiejskiego zamyka okres dziejów Płocka na latach dwudziestych XX stulecia. Dokumentacja do dziejów Płocka w okresie do wybuchu II wojny światowej spoczywa w archiwach lub znajduje się w zbiorach biblioteki im. Zielińskich TNP oczekując na właściwą perspektywę oceny. Dzieje Płocka w okresie okupacji hitlerowskiej to również karta jeszcze nie zapisana. Istnienie monografii historycznej Płocka jako podstawowego dzieła naukowego dla dziejów miasta nakłada na obecne pokolenie obowiązek kontynuowania prac badawczych związanych z międzywojennym i wojennym okresem Płocka.

Szczególnie pilną wydaje się być sprawa dziejów Płocka w okresie okupacji hitlerowskiej z uwagi na specyfikę okupacyjnych wydarzeń i zakłócenie normalnego biegu życia miasta oraz dość skąpy materiał dokumentacyjny.

Opracowanie dziejów Płocka i regionu płockiego w okresie okupacji staje się więc potrzebą społeczną. Piętnaście lat w historii naszych dziejów to odcinek życia niewielki. Specyfika ostatniej okupacji, jej niszczyielski i wręcz zbrojecki charakter sprawiają, że oczekwanie na właściwą perspektywę historyczną jest tu raczej niewskazane.

Zachowane w archiwum płockim dokumenty niemieckie cierpień i krzywd Pola-

ków nie rejestrowały. Jeśli bliżej pragniemy poznać te dzieje trzeba się oprzeć na polskich wspomnieniach i dokumentach, na materiale uzyskanym z obserwacji wydarzeń, które rozgrywały się w Płocku na oczach jego polskich mieszkańców, na zachowanych być może dowodach, zdjęciach i przedmiotach ilustrujących tamte wydarzenia.

Z tych więc względów rodzi się apel do społeczeństwa płockiego, które przeszło okupację w Płocku lub w regionie płockim, by wszelkie materiały mogące pogłębić względnie uzupełnić naszą wiedzę o okupacji hitlerowskiej przekazywało do Towarzystwa Naukowego Płockiego.

Zdjęcia z okresu okupacji, ogłoszenia, zapiski, czasopisma niemieckie z tego okresu będą bardzo cennym źródłem informacji z tej dziedziny. Wszelkie osobiste wspomnienia ilustrujące działalność poszczególnych instytucji niemieckich w czasie okupacji np. Katasteramtu. Arbeitsamtu itp. ogromnie ułatwią poznanie dziejów Płocka w okresie okupacji i będą stanowiły cenny materiał dokumentacyjny.

Towarzystwo Naukowe Płockie przystępując do zbierania materiałów dotyczących okresu okupacji pragnie zachować je dla przyszłych badaczy, pragnie wiele szczegółów i wydarzeń z tamtych lat uchronić przed zapomnieniem.

W przyszłości materiały te będą miały wartość cennych dokumentów obrazujących okres II wojny światowej w przekroju dziejów miasta i jego regionu.

S. C.

PŁOCK — MIASTO WIELKIEJ BUDOWY i WIELKICH PRZEMIAN

Gdy w latach pięćdziesiątych powstała w Białej Nowej k/Płocka rolnicza spółdzielnia produkcyjna nikt nie przypuszczał, że na tym samym miejscu w kilka lat później zlokalizowane zostaną Mazowieckie Zakłady Rafinerijne i Petrochemiczne. O wielkiej zmianie i odmianie zdecydował rok 1959, kiedy to, zarzucając pierwotną koncepcję budowy rafinerii w Radziwiu, postanowiono zlokalizować nowoczesne zakłady w Płocku.

Kilka kilometrów za Płockiem powstaną właściwie dwa zakłady — petrochemiczny i rafinerijny. Petrochemia produkować będzie tworzywa sztuczne, a więc polietylen, polipropylen, butadien oraz różne odmiany kauczuku, a ponadto fenol, aceton, środki piorące oraz mocznik dla celów rolniczych.

Rafineria będzie wytwarzać z ropy naftowej przede wszystkim benzynę, różne gatunki olejów, parafinę itp.

Zarówno petrochemia jak i rafineria dostarczać będą krajowi wytworów, których brak

odczuwamy dość silnie na rynku krajowym i które w postaci gotowych produktów musimy sprowadzać z zagranicy.

Przeciętny płoczanin nie bardzo orientuje się w tajnikach nowoczesnej chemii, a na Mazowieckie Zakłady Petrochemiczne i Rafinerijne patrzy pod specjalnym kątem. Interesuje go przede wszystkim to, co Płock na tej inwestycji zyska, interesują go zmiany i przeobrażenia wynikające z lokalizacji kombinatu chemicznego w tym nadwiślańskim ośrodku szkół i przemysłu rolniczego.

Zmian w mieście będzie wiele. W nadchodzącym pięcioleciu będziemy świadkami ogromnego wzrostu tzw. budownictwa naziemnego i inwestycji z zakresu inżynierii miejskiej. W okresie ubiegłych trzech lat do budownictwa naziemnego poza nielicznymi zakładami przemysłowymi, które w tym czasie powstały, zaliczaliśmy głównie budownictwo mieszkaniowe. Ono wykazywało stosunkowo najsilniejszy rozwój w naszej gospodarce.

Ruch budowlany w tym okresie zilustruje następująca tabela:

rok	Bud. państw. w metr. sześcienn.	Bud. spółdz. w metr. sześcienn.	Bud. prywat. w metr. sześcienn.	Budynki razem w metr. sześcienn.
1958	16.889	4.100	15.010	34.991
1959	37.599	9.189	26.077	84.865
1960	36.183	27.449	29.548	93.130

Tak było w okresie ubiegłych trzech lat. W nadchodzącym okresie 5-ciu lat planowana kubatura do wzniesienia w budownictwie nadziemnym zamyka się cyfrą 2 milionów metrów sześciennych! Do tych założeń należy dodać liczne zadania z zakresu inżynierii miejskiej, a więc drogi, kolektory, linie energetyczne, linie łączności, linie wodociągowe itp., na które nakłady poważnie przewyższą wymienioną wyżej kubaturę budownictwa nadziemnego.

Spróbujmy przetłumaczyć te założenia na język bardziej zrozumiały. Zaczniemy od budownictwa mieszkaniowego. Budownictwo mieszkaniowe do roku 1965 zyska 12.400 nowych izb mieszkalnych, z tej liczby —

Miejska Rada Narodowa wybuduje	2.550 izb
Mazowieckie Zakłady R. i P.	5.020 „
Ministerstwo Budownictwa	1.450 „
C. P. N.	150 „
Budownictwo zakładowe	870 „
Budownictwo ludności	2.400 „
r a z e m	
do tego dochodzą hotele robotnicze	680 izb
ł ą c z n i e	
	13.120 izb

Poza budynkami mieszkalnymi miasto zyska elektrociepłownię, nową stację kolejową, 50 km nowych torów kolejowych, 60 km nowych dróg, rozbudowaną sieć wodociągów kosztem 45 milionów złotych, rozbudowaną sieć kanalizacyjną, oczyszczalnię ścieków w Suchym Jarze itd.

Zlokalizowanie Mazowieckich Zakładów Rafineryjnych i Petrochemicznych stwarza konieczność budowy połączeń komunikacyjnych

w mieście. Na budowę nowej ulicy w kierunku Zakładów przewiduje się ponad 8 milionów złotych. Ponadto celem stworzenia w mieście głównego, zamkniętego systemu ulicznego należy zmodernizować i dostosować do nowych zadań ulice — Jachowicza, Kobylńskiego, Dobrzyńską, Nową, Kwiatka, Kolegialną i Wyszogrodzką na odcinku 6800 m, co pochłonie ponad 6 milionów złotych.

Projektuje się budowę ulicy od szosy płońskiej w kierunku ulicy nowoprojektowanej na nowym osiedlu. Długość tej ulicy wyniesie 3000 m, koszt zaś około 6 milionów złotych.

Projektuje się również budowę nowej ulicy prowadzącej z miasta do dzielnicy przemysłowej. Długość ulicy około 2000 m, przybliżony koszt budowy — 4 miliony złotych.

Wypływa również potrzeba przebudowy ulicy Otolińskiej, by stworzyć dogodną komunikację z innymi dzielnicami.

Ale to jeszcze nie wszystko. Proporcjonalnie do wzrostu mieszkańców powstawać będą w mieście nowe sklepy, dom towarowy, magazyny dla WPHS, Argedu, Centrali Tekstylno-Odzieżowej, wzrastać będzie ilość zakładów gastronomicznych i zakładów usługowych. Zostanie wybudowany nowy szpital na 575 łóżek, nowe przychodnie obwodowe, 2 nowe żłobki po 80 miejsc, 3 przedszkola po 120 miejsc, 5 nowych szkół podstawowych, 2 licea ogólnokształcące, zasadnicza szkoła rzemiosł budowlanych, technikum i zasadnicza szkoła ekonomiczna, technikum mechaniczne i elektryczne, technikum ekonomiczne, rozbudowana zostanie zasadnicza szkoła zawodowa, zrekonstruowane opactwo pobenedyktyńskie z przeznaczeniem na cele kulturalne.

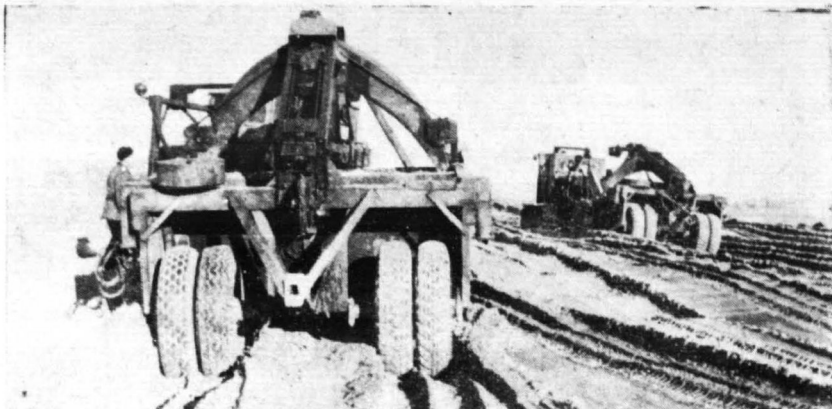
W dziedzinie poprawy warunków rozwoju kultury fizycznej podjęta zostanie budowa nowego stadionu kosztem 6 milionów złotych, budowa hali sportowej za 8 milionów złotych, dokończona budowa przystani wioślarskiej, na co przeznaczona jest 800 tys. złotych, podjęta budowa krytego basenu pływackiego kosztem 18 milionów złotych.

Poważne zmiany nastąpią w dziedzinie zatrudnienia. Przedsiębiorstwo Budownictwa

Na placu budowy

Petrobudowa —
roboty drogowe

Przemysłowego „Petrobudowa” zatrudni w poszczególnych latach pięciolatki następujące ilości pracowników:

Rok 1961	2.660 pracowników
Rok 1962	4.860 „
Rok 1963	5.000 „
Rok 1964	4.700 „
Rok 1965	4.250 „

Mazowieckie Zakłady Rafineryjne i Petrochemiczne zatrudnią w poszczególnych latach bieżącej pięciolatki:

rok 1961	200 osób
rok 1962	400 „
rok 1963	2.000 „
rok 1964	3.500 „
rok 1965	5.000 „

A po całkowitym uruchomieniu kombinatu zatrudnienie znajdzie 7 tys. osób.

Tyle uzyska miasto. Ale przecież rafinerii i petrochemii nie buduje się dla Płocka, lecz w Płocku dla kraju. Korzyści ogólnokrajowe płynące z uruchomienia rafinerii będą niewspółmiernie wyższe, jeśli się zważy, że 65 proc. produktów naftowych musimy jeszcze importować, a własnego surowca wystarcza nam na wyprodukowanie zaledwie 20 proc. tej ilości produktów naftowych, jaką obecnie wytwarzamy w kraju. Przeróbką własnej ropy pokrywamy dość znikomą procent potrzeb. Te niedobory w skali krajowej zmieni w poważnym stopniu płocka rafineria i te zyski powinny się przede wszystkim liczyć, bo rzutują one na gospodarkę ogólnonarodową.

NOWE ZADANIA DLA PŁOCKIEJ WSI

Fakt lokalizacji Mazowieckich Zakładów Petrochemicznych w Płocku stwarza konieczność rozwoju i intensyfikacji produkcji rolnej w rejonie Płocka. W okresie najbliższych pięciu lat z budżetu powiatu na zadania inwestycyjne w rolnictwie przeznaczona się około 171 milionów zł. Z uwagi na poważny rozwój przemysłu zachodzi konieczność dokonania poważnych zmian w strukturze zasiewów. Chodzi tu przede wszystkim o zwiększenie areału upraw roślin przemysłowych i pastewnych, szczególnie kukurydzy oraz warzyw.

Hodowla wzośnie w powiecie płockim o 33 proc. w stosunku do roku 1960.

Ważniejsze uprawy w powiecie płockim na tle wskaźników wojewódzkich (zbiory w q z 1 ha)*

nazwa uprawy	powiat 1960		powiat 1965	
		wojew.		wojew.
zboża	17,6	15,0	18,4	17,6
ziemniaki	121,0	137,0	160,0	165,0
buraki cukr.	232,0	241,0	251,0	250,0

* Na podstawie danych z programu wyborczego dla powiatu płockiego i Perspektyw Rozwoju Mazowieckiej Ziemi — programu wyborczego dla województwa warszawskiego.

Przy poprawie w stosowaniu zabiegów agrotechnicznych i przy dalszej popularyzacji wiedzy rolniczej i podnoszeniu kwalifikacji zawodowych samych rolników powiat płocki powinien osiągnąć lepsze niż dotychczas plony.

Hodowla w pow. płockim na tle wskaźników wojewódzkich (w tabeli ilości na 100 ha)*

inwentarz	powiat 1960		powiat 1965	
		wojew.		wojew.
krowy	39	37,7	51	46,6
trzoda chlewna	85	75,1	110	82,4
konie	15,4	15	14	14,2

Celem zabezpieczenia założeń na okres planu pięcioletniego zakłada się:

usprawnienie mechanizacji prac rolnych i zwiększenie ilości traktorów o około 60 proc., silników elektrycznych o 50 proc., żniwiarek o 50 proc., innego sprzętu gospodarczego w granicach od 25 do 35 proc. Jeśli powiat płocki całkowicie wykorzysta Fundusz Rozwoju Rolnictwa, stopień mechanizacji prac rolnych może się zwiększyć 2,5-krotnie.